

INDIAN SCHOOL MUSCAT
MIDDLE SECTION
ANNUAL EXAMINATION 2019-20

SANSKRIT – THIRD LANGUAGE

Code: MZSN311

SET - A

CLASS: VIII

ANSWER KEY

Time Allotted: 2 Hrs

11.03.2020

Max .Marks: 80

MARKS OBTAINED:

खण्ड:-क

1. अधोलिखित अपठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत

भारतस्य सर्वासु नदीषु गङ्गा पवित्रतमा श्रेष्ठा च अस्ति। इयं हिमालयस्य गोमुख-स्थानात् निर्गच्छति। पर्वतेभ्यः निसृत्य गङ्गा हरिद्वारे समतलं भू-भागं प्रविशति। हरिद्वारे समतलं प्रविशति। हरिद्वार-तीर्थे प्रतिवर्षं लक्षाधिकाः जनाः गच्छन्ति, गङ्गायाः शीतले जले स्नानम् च कुर्वन्ति। परं अद्यत्वे एषा पावनी नदी प्रदूषिता। यत्र-तत्र जल-मालिन्यम् अस्ति। जीवनस्य रक्षायै जलं अनिवार्यम्। गङ्गानद्याः रक्षा अस्माकं कर्तव्यम् ॥

I. एकवाक्येन उत्तरत

4*1=4

- (i) कस्याः रक्षा अस्माकं कर्तव्यम्? गङ्गानद्याः
(ii) सर्वासु नदीषु का पवित्रतमा? गङ्गा
(iii) इयं कस्मात् निर्गच्छति? इयं हिमालयस्य गोमुख-स्थानात्
(iv) जीवनस्य रक्षायै किम् अनिवार्यम्? जलं

II. एकवाक्येन उत्तरत

2 × 2 = 4

(i) हरिद्वार-तीर्थे जनाः किम् कुर्वन्ति?

हरिद्वार-तीर्थे प्रतिवर्षं लक्षाधिकाः जनाः गच्छन्ति, गङ्गायाः शीतले जले स्नानम् च कुर्वन्ति।

(ii) पर्वतेभ्यः निसृत्य गङ्गा कुत्र प्रविशति?

पर्वतेभ्यः निसृत्य गङ्गा हरिद्वारे समतलं भू-भागं प्रविशति।

III. यथानिर्देशानुसारं लिखत

4 × ½ = 2

(i) कुर्वन्ति- कः लकारः? लट्

(ii) जीवनस्य- अत्र का विभक्तिः? षष्ठी

(iii) नीरम्- पदस्य पर्यायपदं किम्? जलम्

(iv) सर्वासु नदीषु- अत्र विशेषणपदं किम् अस्ति? सर्वासु

खण्डः-ख

2. पुस्तक - प्रेषणार्थं प्रकाशकं प्रति मञ्जूषातः पदानि चित्वा पत्रं पूरयत

6 × ½ = 3

(i) सेवायाम्

प्रकाशक- महोदयः

मधुबन- प्रकाशनस्य

नवोदय- नगरम्-201301

(ii) श्रीमन्,

अहं अष्टमकक्षायाः (iii) छात्रः अस्मि । सेवायाम् (iv) निवेदयामि यत् अहं कानिचित्

पुस्तकानि (v) क्रेतुम् इच्छामि । अतः अधोलिखितानि पुस्तकानि वी.पी.पी.द्वारा

शीघ्रं एव प्रेषयतु । धन्यवादः ।

पुस्तक-नामप्रतयः

वितानम् भाग -8 1

संस्कृत सरिता भाग-3 1

भवदीयः,

(vi) सुरेशः

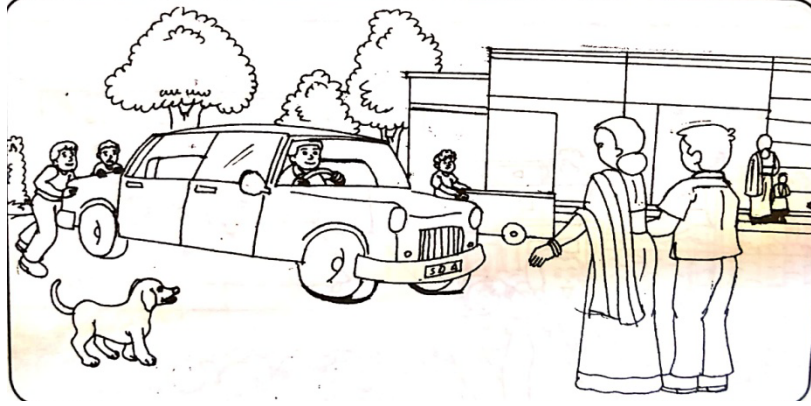
जी-55, जवाहरनगरम्

नवदुल्ली - 110010 मञ्जूषा

3. संस्कृतभाषायां अनुवादं कुरुत 5*1=5

- (i) Where are you going ? भवान् कुत्र गच्छति?
(ii) please give some more. स्वल्पं ददातु
(iii) what is your name ? भवतः नाम किम्?
(iv) May I come in. आगच्छानि किम्?
(v) What is the time ? कः समयः?

4. अधोदत्तचित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषां उपयुज्य पञ्च संस्कृत वाक्यानि लिखत 5*1=5

(पुरुषाः, वाहनम्, भ्रमन्ति, वृक्षौ, कुक्कुरः, धावति, महिलाः, आपणस्य, अस्ति, पश्यति, निरीक्षणम्, करोति)

खण्ड-ग

5. सन्धिं अथवा विच्छेदं कुरुत 5*1=5

- (i) कृष्ण+अर्जुनः- कृष्णार्जुनः (ii) कवीन्द्रः- कवि+इन्द्रः
(iii) भानु+उदयः- भानूदयः (iv) देवालयः- देव+आलयः (v) परि+ईक्षा-परीक्षा

6. प्रत्ययान् संयोज्य विभज्य वा लिखत 5*1=5

- (i) पठ्+क्त्वा-पठित्वा (ii) सम् +पूज्+ल्यप्-सम्पूज्य (iii) नन्तुम्-नम्+तुमुन्
(iv) आनीय-आ+नी+ल्यप् (v) गम्+ तुमुन् - गन्तुम्

7. विकल्पेभ्यः उचित शब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत 5*1=5

- i. -----जनाः स्नानम् कुर्वन्ति। (नदी)
(क) नद्यै (ख) नद्याम् (ग) नद्या
ii. इदम् गृहम् ----- अस्ति। (साधु)
(क) साधोः (ख) साधवः (ग) साधून्

iii. ----- पुस्तकम् पठथः। (युष्मद्)

(क) यूयम् (ख) युवाम् (ग) त्वम्

iv. ----- नमः। (जननी)

(क) जननी (ख) जनन्यै (ग) जननि

v. ----- मातुः नाम सीताअस्ति। (अस्मद्)

(क) आवाम् (ख) मम (ग) वयम्

5*1=5

8. विकल्पेभ्यः उचित धातुरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत

i. मेघाः उच्चैः -----। (गर्ज्, विधिलिङ्)

(क) गर्जेत् (ख) गर्जेयुः (ग) गर्जेताम्

ii. अहम् भोजनालये -----। (पच्, विधिलिङ्)

(क) पचेव (ख) पचेयम् (ग) पचेम

iii. आवाम् भोजनम् -----। (खाद्, विधिलिङ्)

(क) खादेव (ख) खादेम (ग) खादेयम्

iv. त्वम् परस्परं-----। (वद्, विधिलिङ्)

(क) वदेयुः (ख) वदेः (ग) वदेताम्

v. नरः वृक्षस्य अधः -----। (तिष्ठ्, विधिलिङ्)

(क) तिष्ठेताम् (ख) तिष्ठेत् (ग) तिष्ठेताम्

1*3=3

9. अधोलिखित संख्यान् संस्कृतभाषायां लिखत

(i) 68 – अष्टषष्टिः (ii) 75-पञ्चसप्ततिः (iii) 89 - नवाशीतिः

4*1=4

10. अधोलिखित समयान् संस्कृतभाषायां लिखत

(i) 10:30 –सार्धं दश (ii) 12:00-द्वादश (iii) 7:15 –सपाद सप्त

(iv) 4:45 – पादोन पञ्च

4*1=4

11. अधोलिखित वाक्येषु रेखाङ्कितपदेभ्यः उपसर्गं पृथक् कृत्वा अथवा संयोज्यलिखत

(i) अहम् महत् कष्टम् अनुभवामि। अनु+भक्त्

(ii) गङ्गा हिमालयात्प्रभवति। प्रभवति

(iii) सर्वे जनाः आगच्छन्ति। आ+गम्

(iv)विवेकः पञ्चवादने उत् + तिष्ठति उत्तिष्ठति

खण्डः-घ

12

अधोलिखित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत

मानवः ईश्वरस्य सर्वोत्तमा कृतिः अस्ति । सः तस्मै सबलं मनः, कार्य-साधकानिन्द्रियाणि च अयच्छत् । परं संसारे अनेके जनाः विकलाङ्गाः अपि सन्ति । ये जीवनकार्यं कर्तुं असमर्थाः भवन्ति । अत्र विकलाङ्गेषु-डा.चन्द्रा एकं विलक्षणं दृष्टान्तमस्ति । जन्मतः सा स्वस्था सर्वाङ्गपूर्णा च आसीत् । सामान्य-ज्वरवशात् सहसा आकण्ठं तस्याः शरीरं निर्जीवं इव चाभवत् । अनेकानेक-चिकित्सकाः तां निरीक्ष्य स्वाभिप्रायम् अयच्छन् यत् नास्ति कोप्युपचारः येन रोग-मुक्तिः भवेत् ।

4×½=2

I. एकपदेन उत्तरत

(i) किम् निर्जीवं इव चाभवत्?

शरीरं

(ii) मानवः कस्य सर्वोत्तमा कृतिः अस्ति?

ईश्वरस्य

(iii) कास्वस्था सर्वाङ्गपूर्णा च आसीत्?

डा.चन्द्रा

(iv) संसारे जनाः कीदृशाः सन्ति?

विकलाङ्गाः

1×1=1

II. एकवाक्येन उत्तरत

(i) अनेकानेक – चिकित्सकाः तां निरीक्ष्य किम् अयच्छन्?

अनेकानेक – चिकित्सकाः तां निरीक्ष्य स्वाभिप्रायम् अयच्छन् यत् नास्ति कोप्युपचारः येन रोग-मुक्तिः भवेत् ।

4×½=2

III. यथा निर्देशानुसारं लिखत

(i) भवेत् - अत्र लकारः किम्?

विधिलिङ्

(ii) सबलं मनः- अत्र विशेषणपदं किम् अस्ति?

सबलं

(iii) असमर्थः- पदस्य विलोमपदं किम्?

समर्थः

(iv) शरीरम् - पदस्य पर्यायपदं किम्?

देहः

13.

अधोलिखित पद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत

प्रकृतिः भो अग्ने ! त्वं तु दहनशीलः असि। तव स्पर्शात् अपि दूरे तिष्ठन्ति प्राणिनः । त्वं तु सुरक्षितः?

अग्निः अहं सर्वप्राणिनां शरीरेषु वसामि। तेषां पाचन-क्रियायां सहायकोहम् ।अहं मानवानां शरीरे क्रोधरूपेण अपि वसामि। उपद्रविणां हस्तेषु निपतितः अहं सम्पत्तीनां विनाशकारणं भवामि ।

प्रकृतिः श्रुता मया युष्माकं व्यथा-कथा। इयं सृष्टिः युष्माभिः रचिता । अज्ञा मानवजातिः मामपि पीडयति यतः यूयं ममैव अङ्गभूतानि स्थ ।

पञ्चतत्वानि (सहैव) मानवम् आहूय बोधयतु देवी ।

4^{×½}=2

I. एकपदेन उत्तरत

(i) कः दहनशीलः अस्ति ?

अग्निः

(ii)के दूरे तिष्ठन्ति?

प्राणिनः

1^{×1}=1

(iii) अग्निः केषां शरीरे क्रोधरूपेण वसति? मानवानां

4^{×½}=2

(iv) अग्निः कस्यां सहायकः अस्ति?

पाचन-क्रियायां

II. एकवाक्येन उत्तरत

(i) केषाम् हस्तेषु निपतितः सम्पत्तीनां विनाशकारणं भवति?

उपद्रविणां हस्तेषु निपतितः अहं सम्पत्तीनां विनाशकारणं भवामि ।

4^{×1/2}=2

III. यथा निर्देशानुसारं लिखत

(i)वसामि क्रियापदस्य कर्ता कः?

अहम्

(ii)बोधयतु- अत्र कः लकारः?

लोट्

(iii)इयं सृष्टिः-अत्र विशेषणपदं किम्?

इयं

(iv)समीपम् पदस्य विलोमपदम् किम्?

दूरम्

4^{×1}=4

मञ्जूषातः रिक्तस्थान पूर्तिः क्रियताम्

(त्रणाः, स्वर्णपदकेन, आगरानगरम्, जलम्)

14 .

(i)आदित्यः आगरानगरम् गन्तुम् इच्छति।

(ii)संसारस्य जीवनम् जलम् अस्ति।

(iii)धरायाः शरीरे स्थाने-स्थाने त्रणाः जाताः।

(iv)सा प्रथमा विकलाङ्ग-महिला राष्ट्रपतिना स्वर्णपदकेन सम्मानिता।

अधोलिखित रेखाङ्कित विकल्पेभ्यः प्रश्ननिर्माणं कुरुत

15. (i)हस्तकलायाम्तस्याः योगदानं अपूर्वं आसीत्।

(क) कस्याः (ख) कया (ग) कस्याम्

(ii)सा शिल्पचिकित्सिकाभवितुम् इच्छति स्म।

(क) कस्मात् (ख) का (ग) कम्

(iii) नगरेषुवाहनानाम्संख्या अति वृद्धिं याति।

(क) कस्याः (ख) कस्य (ग) केषाम्

(iv)सा साहसेन सामान्य जीवनम् यापयति स्म।

(क) केन (ख) कस्य (ग) कस्यै

16. पर्यायपदानि लिखत

6^{x/2}=3

(i)पृथ्वी- धरा (ii) वायुः-पवनः (iii)मनः-चित्तम् (iv)चिकित्सकः- वैद्यः

(v)भोजनम् – आहारः (vi)अग्निः-अनलः

6^{x/2}=3

17. विलोमपदानि लिखत

(i)स्वस्था-अस्वस्था (ii) नित्यम् - अनित्यम् (iii) प्रसन्नः-अप्रसन्नः

(iv)शोभनम्-अशोभनम् (v)शिक्षा- अशिक्षा (vi)सत्यम्-असत्यम्

8^{x/2}=4

उचित आङ्गलार्थैः मेलनम् कुरुत

18 i. व्यवधानम् Treatment,(viii)

ii. विकलङ्गा Sad(iv)

iii. आकण्ठम् By smoke(v)

iv. त्रस्ताः Spends(vii)

v. धूम्रेण Up till neck(iii)

Vi दूषयन्ति Obstacle(i)

Vii यापयति Disabled(ii)

Viii. उपचारः Pollute(vi)